

Marwan Hariz:

Omskrivningar av sanningen

I sitt svar till artiklarna i Läkartidningen nr 44/98, återkommer Bresky och Bernárdzon från Norra Magasinet, sin vana trogen, med ytterligare omskrivningar av sanningen. Norra magasinets två program om hjärnkirurgi hette inte – som de först skriver – »gårdagens lobotomi/dagens capsulotomi». Programmen hette »Gökboet I» och »Gökboet II».

Redan detta vittnar om den medvetna sammanblandning som Bresky och Bernárdzon gör mellan »lobotomi» och »kapsulotomi».

Det förra är ett föråldrat, mutiliserande och sedan länge kliniskt skrinlagt och obsolet ingrepp.

Det senare är ett modernt neurokirurgiskt ingrepp, som bl a rekommenderades av en internationell expertgrupp så sent som 1997 – för lindring av medicin- och terapieresistenta tvångsneuroser. Sådana neurokirurgiska ingrepp utförs (i de utvalda fall där det behövs) rutinemässigt vid flera internationellt ledande medicinska centra, inklusive t ex universitetssjukhuset vid Harvard i USA.

Bresky/Bernárdzon dementerar vidare vad Per Mindus skrev om att de hade rest till Umeå för att be mig om ursäkt.

Arrangerad scen

Jag vill gärna påminna läsaren om vad som faktiskt hände. Norra Magasinet bandade – mig ovetande – ett telefonsamtal med mig. Delar av bandupptagningen sändes sedan ut i TV2. I sammanhanget passade Bresky/Bernárdzon dessutom på att arrangera en scen där det för TV-tittaren framstår som att jag lägger på luren mitt i samtalet. I verkligheten fortsatte mitt (telefon)samtal med journalisten en god stund efter det – med förrädisk klipptechnik – arrangerade avbrottet.

Bresky/Bernárdzon förklarar nu att de inte alls hade rest till Umeå för att be mig om ursäkt. De skriver:

»I verkligheten var vi båda på ett seminarium och passade på att träffa Hariz eftersom han önskade ett sammanträffande. Vi diskuterade programmet med honom. Hade det funnits anledning

hade vi självklart bett om ursäkt, men det fanns ingen anledning.»

Med anledning av detta påstående från Norra magasinets redaktion önskar jag upplysa läsaren om följande:

a). Två dagar efter TV-sändningen av »Gökboet II», onsdagen den 20 maj, ringde jag Agneta Bernárdzon för att protestera mot det sätt som jag blivit behandlad i programmet och mot delar av dess innehåll.

Efter lång diskussion och mycket om och men bad hon mig om ursäkt för det sätt man hade klippt i inspelningen.

b) Fredagen den 22 maj hade jag ett liknande telefonsamtal med Tomas Bresky där också han ber mig uttryckligen om ursäkt.

Denna ursäkt framförs inte mindre än tre gånger under det samtalet och Bresky medger även att det föreligger etiska frågetecken ifråga om att arrangera/klippa i det inspelade bandet så att det låter som om jag lägger på luren. (Referat/dokumentation angående mitt telefonsamtal med Bresky den 22 maj publiceras på annan plats i detta nummer av Läkartidningen.)

c). Veckan efter det samtalet, blev jag uppringd av en vän, journalist på SVT i Umeå, som berättade att Bresky/Bernárdzon var på besök i Umeå och önskade prata med mig, och han undrade om jag kunde komma till SVT:s lokaler i Umeå. Jag förklarade att jag inte kunde lämna mitt arbete men att journalisterna, om de ville, var välkomna att själva komma till sjukhuset och träffa mig.

Möte på sjukhuset

De besökte mig följande dag – och fick då tyvärr först vänta på mig i en god stund eftersom jag var upptagen med en operation. Men vid ett möte efter operationen samtalade vi på mitt kontor i cirka 45 minuter. Under mötet informerade jag dem om bl a vissa sakfrågor som gäller neurokirurgi och kapsulotomi.

Jag visade dem också hur man söker medicinska vetenskapliga referenser och hur man får ut »abstracts» via »nätet» från t ex amerikanska NIH (National Institutes of Health).

Vid mötet på mitt kontor talade vi förstås också om hur jag blivit behandlad i TV-programmet. Bresky och Bernárdzon bad då ånyo om ursäkt för det »olyckliga» klippet i programmet.

Besöket på deras initiativ

Således kan jag på alla vis hävda

både att de bett mig om ursäkt och att deras besök hos mig skedde på deras eget initiativ – absolut inte mitt! Jag visste överhuvudtaget inte att de tu skulle komma till Umeå.

Vågar man lita på SVT?

Jag vill avsluta med att uttrycka en fundering: Om prisbelönta undersökande journalister redigerar program på ett så oetiskt och ohederligt sätt som i programmet »Gökboet II» och dessutom förvränger och/eller blånekar till fakta i den efterföljande debatten, så bådär detta inget gott för yttrandefriheten, ej heller för tilltron till deras egen undersökande journalistik.

Vad ska man tro i framtiden om »fakta»-redovisning och olika »avslöjanden» i SVT:s samhällsprogram? Vågar man lita på att det som sägs/visas reflekterar (avslöjar) en sanning? Vågar man lita på innehållet i dessa program överhuvudtaget?

I mina ögon utgör blott det faktum att ett sådant tvivel uppstår hos en mediekonsument en stor fara för demokratin och bidrar också till en avtrubning inför olika missförhållanden och samhällskeenden som undersökande journalistik vill diskutera.

Om tittaren/mediekonsumenten börjar besvärans av ett gnagande tvivel på bogen »jag vet ändå inte vad man ska tro på», då har journalisterna både förfelat sitt syfte och uppdrag och även bränt många broar.

Behov av god journalistik

Sedan vill jag säga: en god undersökande journalistik behövs sannerligen! I den världsdelen som jag ursprungligen kommer ifrån slåss journalister och andra demokrater dagligen med livet som insats för rätten till fri journalistik och åsiktsfrihet.

Men en god undersökande journalistik förutsätter ärliga, sakupplysta och rakryggade journalister.

Inte sensationslystna personer som utnyttjar medierna, tekniken, sin makt och yttrandefriheten till att skrämja och vilseleda mediekonsumenterna; som manipulerar ord och bild: förvränger fakta och till råga på allt efteråt förnekar att de har gjort det.

Marwan Hariz

docent i neurokirurgi
Norrlands universitetssjukhus